

Sähkömarkkinalain (588/2013) 29 a § sekä maakaasumarkkinalain (587/2017) 34 a §.

Energiaviraston ohje tietoturvallisuuteen liittyvän häiriön ilmoittamisesta

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkön jakeluverkonhaltijoille, suurjännitteisen jakeluverkonhaltijoille, kantaverkonhaltijalle sekä maakaasun siirtoverkonhaltijalle säädetään 9.5.2018 voimaantulleissa sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain muutoksissa uusia tietoturvallisuuteen liittyviä velvoitteita. Lakimuutokset liittyvät Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanoon (HE 192/2017 vp). Uusista velvoitteista säädetään sähkömarkkinalaissa 29 a §:ssä ja maakaasumarkkinalain 34 a §:ssä.

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 29 a §

Verkonhaltijan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Verkonhaltijan on ilmoitettava viipymättä Energiavirastolle sellaisesta sen käyttämiin viestintäverkkoihin tai tietojärjestelmiin kohdistuvasta merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, jonka seurauksena sähkönjakelu voi keskeytyä jakeluverkossa merkittävässä laajuudessa.

Jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Energiavirasto voi velvoittaa palvelun tarjoajan tiedottamaan yleisölle asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse.

Energiaviraston on arvioitava, koskeeko 2 momentissa tarkoitettu häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita ja ilmoitettava tarvittaessa muille jäsenvaltioille.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettu häiriö on merkittävä, sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimitamisesta.

Sähkömarkkinalain 62 §:n mukaisesti 29 a §:ää ei sovelleta suljettuihin jakeluverkkoihin.

Maakaasumarkkinalaki (587/2017) 34 a §

Siirtoverkonhaltijan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava viipymättä Energiavirastolle sellaisesta sen käyttämiin viestintäverkkoihin tai tietojärjestelmiin kohdistuvasta merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, jonka seurauksena maakaasun siirto voi keskeytyä siirtoverkossa merkittävässä laajuudessa.

Jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Energiavirasto voi velvoittaa siirtoverkonhaltijan tiedottamaan asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse.

Energiaviraston on arvioitava, koskeeko 2 momentissa tarkoitettu häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita ja ilmoitettava tarvittaessa muille jäsenvaltioille.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettu häiriö on merkittävä, sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimitamisesta.

Tietoturvelvelvoitteiden taustaa

Yllä esitetyillä lakimuutoksilla täytetään pantiin kansallisesti Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivi ((EU) 2016/1148). Direktiivin velvoitteet koskevat usean eri toimialan huoltovarmuuskriittisiä yrityksiä ja keskeisiä digitaalisten palveluntarjoajia. Lakimuutokset velvoittavat toimialakohtaisesti määritetyt organisaatiot raportoimaan havaitsemistaan tietoturvauhista ja -loukkauksista toimialan valvontaviranomaiselle. Toimialat ja niille määrätty valvontaviranomaiset on esitetty taulukossa 1.

Toimiala	Valvontaviranomainen
Energiahuolto	Energiavirasto
Liikenne	Trafi
Terveydenhuolto	Valvira
Finanssiala	Finanssivalvonta
Finanssialan infrastruktuuri	Finanssivalvonta
Vesihuolto	ELY-keskukset
Digitaalinen infrastruktuuri	Viestintävirasto
Digitaaliset palvelut	Viestintävirasto

Taulukko 1. NIS-direktiivin piirissä olevat toimialat ja kunkin alan toimivaltainen viranomainen.

Kunkin alan valvontaviranomainen kokoaa toimialan ilmoitukset yhteen ja raportoi ne yhdenmukaisesti Viestintävirastolle. Viestintävirasto toimii Suomessa POC-toimijana (Point of Contact) ja raportoi Suomesta kaikkien toimialojen tapahtumat kootusti säännöllisesti EU:lle.

Kyberturvallisuuskeskus voi myös saada tietoturvaloukkauksen käsittelyyn kansainvälisestä tiedonvaihdosta lisätietoja esimerkiksi direktiivin mukaisen CSIRT-palvelun (Computer Security Incident Response Team) kautta, jossa Kyberturvallisuuskeskus edustaa Suomea.

Energiaviraston ohjeistus

Sähkömarkkinalain 29 a §:ssä ja maakaasumarkkinalain 34 a §:ssä on säädetty Energiavirastolle toimivalta antaa määräys tietoturvallisuuteen liittyvän häiriön

ilmoituskynnyksestä sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta. Virasto antaa toistaiseksi tarkempia tietoja ilmoituskynnyksestä ja ilmoituksen sisällöstä tämän ohjeen muodossa.

Tämä ohje ei koske sähkömarkkinalain 29 a §:n 1 momentin mukaista verkonhaltijan ja maakaasumarkkinalain 34 a §:n 1 momentin mukaista siirtoverkonhaltijan velvoitetta huolehtia käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Näiden riskien hallinta on osa verkonhaltijan varautumista ja ne tulee siten huomioida verkonhaltijoiden varautumissuunnitelmissa.

Ilmoituksen sisältö ja ilmoituskynnys

Energiavirasto pyytää ensivaiheessa verkonhaltijoita ilmoittamaan kaikista viestintäverkkoihin tai tietojärjestelmiin kohdistuvista tietoturvallisuuteen liittyvistä häiriöistä, joiden seurauksena on aiheutunut tai olisi voinut aiheutua sähkönjakelun tai maakaasun siirron keskeytys. Näin siitä huolimatta, että sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain mukainen velvoite koskee merkittävää tietoturvallisuuteen liittyvää häiriötä, joka seurauksena sähkön jakelu ja siirto tai maakaasun siirto voi keskeytyä merkittävässä laajuudessa.

Lain mukaan ilmoitus on tehtävä virastolle viipymättä. Energiavirasto kuittaa tehdyn ilmoituksen vastaanotetuksi turvapostilla. Mikäli ette vastaanota Energiaviraston kuittausta kahden päivän sisällä, olkaa yhteydessä Energiaviraston kirjaamoon [kirjaamo\(at\)energiavirasto.fi](mailto:kirjaamo(at)energiavirasto.fi). Verkonhaltijan on tehtävä uusi ilmoitus, kun tilanne olennaisesti muuttuu ja kun tilanne on saatu korjattua eikä häiriö enää uhkaa sähkönjakelua.

Lain nojalla, jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Energiavirasto voi velvoittaa palvelun tarjoajan tiedottamaan yleisölle asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse. Edelleen Energiaviraston on arvioitava, koskeeko häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita ja ilmoitettava tarvittaessa muille jäsenvaltioille. Näin ollen Energiaviraston on saatava ilmoituksessa riittävät tiedot häiriön luonteesta, vakavuudesta sekä vaikutuksista sähkönjakeluun, jotta Energiavirasto voi arvioida, miten häiriöistä on tiedotettava. Energiavirasto pyrkii anonymisoimaan tiedotteissa julkaistavat tiedot.

Tiedot tapahtumasta

Anna vapaamuotoinen kuvaus asiasta*

Mihin palveluihin vaikuttaa

Tapahtuman tapahtumisaika (tai havaitsemisaika)*

 klo :

Tapahtuma on yhä kesken

Lisätietoja (mistä johtui, onko uusiutunut ongelma jne)

Yhteydenottoon liittyvät liitetiedostot

VALITSE...

Tarvitsetko viranomaiselta tukea asiaan?

- En
 Kyllä

JATKA

Kuva 1. Kyberturvallisuuskeskuksen NIS-direktiivin mukaisen tietoturvahäiriön ilmoituslomake

Ilmoitus Energiavirastolle tehdään kuvan 1 mukaisella ilmoituslomakkeella. Kuvassa esitettyä ilmoituslomaketta sovelletaan muihinkin NIS-direktiivin mukaisiin toimialoihin. Energia-alan toimijoiden osalta ilmoituslomakkeen mukaisissa kysymyksissä pyydetään toimittamaan vastaukset ainakin seuraaviin asioihin:

- **Vapaamuotoinen kuvaus asiasta**

- Olennaista on saada tieto ainakin seuraaviin asioihin:
  - Mihin verkkohaltijan toimintoihin häiriö vaikuttaa ja miten?
  - Voiko häiriö aiheuttaa uhan myös muille alan toimijoille (liittyykö häiriö esim. tiettyyn palveluun tai tuotteeseen)?
  - Mihin toimiin verkkohaltija on ryhtynyt häiriön korjaamiseksi?

- Arvio häiriön korjausaikataulusta.
- **Mihin palveluihin vaikuttaa**
  - Onko sähkönjakelu/maakaasun siirto keskeytynyt?
    - Kuinka moneen asiakkaaseen häiriö vaikuttaa?
    - Maantieteellinen vaikutusalue, jos häiriö vaikuttaa tiettyyn alueeseen.
- **Tapahtuman tapahtuma- tai havaitsemisaika**
  - Lain mukaan ilmoitus on tehtävä viipymättä.
- **Onko tapahtuma yhä kesken**
  - Jos tapahtuma on kesken, verkonhaltijan on tehtävä uusi ilmoitus virastolle, kun tilanteessa tapahtuu merkittäviä muutoksia ja kun häiriö on ohi eikä enää uhkaa sähkönjakelua.
- **Lisätietoja (mistä johtui, onko uusiutunut ongelma jne.)**
  - Energiavirasto tarvitsee häiriöstä riittävät tiedot, jotta se voi tiedottaa asiasta tarkoituksenmukaisesti.
- **Ilmoitukseen liittyvät liitetiedostot**
  - Esimerkiksi mahdolliset näytteet haittaohjelmasta kyberturvallisuuskeskukselle voidaan toimittaa tällä samalla ilmoituslomakkeella.
- **Tarvitsetko viranomaiselta tukea asiaan?**
  - Energiavirastolla ei ole toimivaltaa tilanteen ratkaisemisessa, vaan verkonhaltija saa tarvittaessa tukea Kyberturvallisuuskeskukselta teknisistä toimenpiteistä tietoturvaloukkauksen havainnoimiseen, laajenemisen estämiseksi ja tilanteen palauttamiseksi.

Ilmoituskanava

Ilmoitus Energiavirastolle tehdään Kyberturvallisuuskeskuksen verkko- ja tietoturvaopikkeamailmoituslomakkeen¹ kautta. Ajantasaista ilmoituslinkkiä ylläpidetään Energiaviraston Internet-sivuilla.

Ilmoituslomakkeen kautta ilmoitettaessa tiedot menevät sekä Energiavirastolle, että Viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskukselle. Pyydämme ottamaan ilmoituslomakkeesta tulosteen mahdollisten toimitusongelmien varalle.

---

¹ <https://www.viestintavirasto.fi/asioikanssamme/ilmoituksetjamuutlomakkeet/tietoturvailmoituksetja-hakemukset/nis-ilmoitus.html>

Energiaviraston toimivalta häiriöilmoitukseen liittyvissä asioissa

Energiaviraston toimivalta tietoturvallisuuteen liittyvien häiriöilmoitusten käsittelyssä rajoittuu ilmoitusten vastaanottamiseen, niistä tiedottamiseen sekä tarpeen vaatiessa häiriöstä ilmoittamiseen muille EU:n jäsenvaltioille.

Energiavirastolla ei ole toimivaltaa häiriötilanteen ratkaisemisessa.

Jakelu	Sähkön jakeluverkonhaltijat Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon haltijat Sähkön kantaverkonhaltija Maakaasun siirtoverkonhaltija
Tiedoksi	TEM/energiaosasto Energiateollisuus ry